1

Europos LIETUVIS

Nr. 4 (2089) Londonas, 1990 m. vasario 2 d. XLIV

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖ

Šiais metais DBLS-ga ruošia du didesnio masto minėjimus — Londone ir Nottinghame.

Minėjimuose koncertų programose dalyvaus „Gimtinės" folklorinio ansamblio šokėjai bei dainininkai ir iš Vilniaus „Vorutos" ansamblio menininkai.

LONDONE — minėjimas įvyks vasario mėn. 16 d. Bishopsgate Instituto salėje, 230 Bishopsgate, London EC2, 19.30 val. Po koncerto bus bendras svečių priėmimas.

Sekmadienį, vasario 18 d., 11 val., Londono Lietuvių Bažnyčioje bus iškilmingos pamaldos už Lietuvą. Minėjime ir pamaldose dalyvaus JE Lietuvos Atstovas V. Balickas.

NOTTINGHAME — minėjimas įvyks šeštadienį, vasario 17 d. Minėjimas pradedamas pamaldomis St. Barnabas Katedroje, Derby Rd., 17.00 val. Po to minėjimo koncertas 19.00 val., Ukrainiečių Klubo salėje, Bentinck Rd.,

---

Rengėjai kviečia lietuvišką visuomenę ir prijaučiančius svečius minėjimuose gausiai dalyvauti. Savo dalyvavimu parodysime pasauliui solidarumą su tautiečiais atgimstančioje valstybėje.

„LIETUVOS KELIAS"

Š.m. vasario 24 d. įvyks rinkimai į Lietuvos Aukščiausią Tarybą. Sąjūdžio remiami kandidatai bus pristatyti rinkiminėje konferencijoje, pavadintoje „LIETUVOS KELIAS", vasario 3 d. Vilniaus Sporto Rūmuose. Konferencijoje bus aptariama Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio požiūris į Lietuvos ateitį ir konkretūs žingsniai atkuriant Lietuvos Nepriklausomybę. Tikimasi 5000 dalyvių. Į konferenciją Sąjūdis kviečia PLB atstovą. Nutarta siųsti vicepirmininką ryšiams su svetimtaučiais, Algimantą Gurecką iš Connecticut, JAV, kuris dalyvaus su paskaita apie įvairių kraštų požiūrį į dabartinius įvykius Lietuvoje. Iš kitų kraštų planuoja vykti JAV LB pirmininkas dr. Antanas Razma iš Čikagos ir Kanados LB pirmininkas Algis Pacevičius iš Toronto. Jie pasiliks Lietuvoje Vasario 16-tosios iškilmėms.

Sausio 19 d. baigėsi terminas iki kurio turi būti sudaryti kandidatų sąrašai rinkimams.

Sausio 6 d. Sąjūdžio Seimas nutarė tapti opozicija Lietuvos Komunistų Partijai ir išdirbo pradinę Sąjūdžio rinkiminę platformą vedančią į valstybinę Lietuvos Nepriklausomybę. Sąjūdis organizavo demonstracijas, vigilijas ir susikaupimus Gorbačovo apsilankymo metu. Juose dominavo Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės troškimo idėjos. Virš 200 akredituotų tarptautinių žurnalistų dėka, tos demonstracijos atkreipė viso pasaulio dėmesį į Lietuvos okupuotą statusą Sovietų Sąjungoje ir lietuvių norą išsikovoti kas jiems priklauso.

PLB Informacijos

BAKU ŽUDYNĖS

Azerbaidžaniečių Bendruomenė Didžioje Britanijoje ir Azerbaidžano Kultūrinė Draugija vasario 4 d., 13.00 val. prie Marble Arch, Londone (Hyde Park Speakers Corner) ruošia taikingą susirinkimą norėdami informuoti visuomenę apie tikrąją padėtį Azerbaidžane ir protestuoti prieš Raudonosios Armijos ir KGB invaziją bei Baku žudynes.

Azerbaidžano intelektualai ir Populiaraus Fronto nariai buvo žiauriai žudomi ir areštuojami.

Azerbaidžaniečių Bendruomenė Didžioje Britanijoje prašo lietuvius šį susirinkimą paremti ir jame gausiai dalyvauti.

Rengėjai

BENDRIEJI EUROPOS NAMAI

Lietuviams nepriimtinas M. Gorbačiovo išgalvotas ir peršamas „bendrųjų Europos namų" siūlymas

Stebint šių dienų tarptautines politines nuotaikas gaunasi gana absurdiškas ir siurealistinis vaizdas, užtinkamas pažymėtinai F. Kafkos kūriniuose, aprašančiuose pasaulį, kuriame bandoma atmesti bet kokį racionalizmą. Tos nuotaikos mums ypač primena jau tolimus ir nelemtus 1938 m. Kai Miunchene į kaltinamųjų suolą buvo sodinamas ne Hitleris, o vargšė nieku nedėta Čekoslovakija. Su neapsakomu lengvapėdiškumu ir cinizmu Hitlerio grobuoniškiems kėslams buvo paaukota ši svarbi centro Europos valstybė, kad tik „išsaugoti taiką Europoje". Visiems tačiau yra gerai žinoma, kaip greit ir kaip tragiškai baigėsi Chamberlain'o ir kitų jo draugų „išsaugotoji ir laimėtoji taika". Panašiai šiandien atsitinka ir su Lietuva. Į kaltinamųjų suolą ketinama sodinti ne Hitlerio bendrininkus, sėdinčius Kremliuje, o Lietuvą, prašančią atitaisyti, po niekšingo ir gėdingo nacių-sovietų susitarimo, jai padarytas skriaudas ir grąžinti išplėštąją valstybinę laisvę ir nepriklausomybę.

Tenka pažymėti, kad Gorbačiovinei sirenai su „perestroika" ir ypač su siūlomu įvairiu nusiginklavimu gana lengvai pavyko suvilioti pramoniškai išsivysčiusius Vakarus, pilnus baimės ir nebežinančius kur iškišti savo gaminius. Tuo tarpu M. Gorbačiovas, atsidūręs vis labiau braškančiame Kremliaus soste, ir bado šmėklos visoje sovietinėje imperijoje spiriamas, buvo priverstas pažadėti kai kurias reformas ir suteikti truputį daugiau laisvės savo pavaldiniams. Bet šie pavėluoti pažadai nebeįstengė išlaikyti Maskvos dusinančiame glėbyje satelitinių valstybių, trokštančių pilnos laisvės, ir Kremliaus vadovas buvo priverstas atšaukti „riboto suverenumo" diktatą. Po tokio atšaukimo, sovietų pokaryje Europoje sukurta satelitinių valstybių imperija sugriuvo kaip kortų namelis.

Gorbačiovas būtų pasirodęs kaip tikrai toliaregis ir genialus politikas, jei jis kartu būtų suteikęs valstybinę nepriklausomybę ir Pabaltijo respublikoms. Pirmiausia jis šitokiu būdu būtų atsiribojęs nuo niekšingo nacių-sovietų sandėrio padarinių šiose respublikose, ir taip prisistatęs pasauliui kaip tikrai nuoširdus tautų ir valstybių laisvės bei nepriklausomybės gerbėjas. Toks jo pasielgimas, be to, būtų buvęs naudingas ir pačiai Sovietų Rusijai, kuriai žymiai geriau savo pašonėje turėti tris draugiškas neutralias ir demilitarizuotas valstybes, negu savo imperijos sudėtyje — tris nepatenkintas ir nuolat maištaujančias respublikas, kuriomis ji niekuomet negalės pasitikėti. Bet kaip yla iš maišo išlindo dabartinio Kremliaus vadovo didžiarusiškasis nacionalizmas bei imperializmas, ir Gorbačiovas, siekdamas bet kokia kaina išsaugoti Sovietų Rusijos dabartinės imperijos sienas, tapo net gėdingojo Hitlerio-Stalino susitarimo šalininku. Juk stačiai juokdariška, kai jis žodžiais bando smerkti šį susitarimą, bet praktikoje griežtai atsisako panaikinti jo pasekmes Pabaltijo respublikose.

Tiktai pasigailėjimo yra verti M. Gorbačiovo postringavimai ir išvedžiojimai apie Lietuvos nepajėgumą ir nesugebėjimą nepriklausomai tvarkyti savo ekonomikos reikalus. Dera priminti, kad po Maskvos apdriskusios kariuomenės įsibrovimo į Lietuvą, sviestas, dešros, kumpiai, kitos gėrybės, ir net dantų pasta bei šepetėliai dantims valyti buvo gabenami ne iš Rusijos į Lietuvą, bet atvirkščiai — iš Lietuvos į Maskvą. Tai labai vaizdžiai savo atsiminimuose aprašo tuo metu Sovietų Rusijos sostinėje gyvenęs įžymus ispanų komunistas El Campesino. Ne rusai, o Lietuvos gyventojai buvo skaudžiai apiplėšti su prievartiniu Lietuvos tvirtos valiutos keitimu į mažaverčius rublius. Pokario metais ne iš Rusijos, o iš Lietuvos laukų tiesiai į Rusiją, griežtoje kariuomenės priežiūroje, buvo gabenami grūdai, paliekant badauti lietuvius. Maskva, o ne kas kitas, užgrobė Lietuvos pasiuntinybių pastatus įvairiose pasaulio šalyse. Ir čia norėtųsi dabartinę Lietuvos valdžią paraginti atsiimti iš Sovietų Rusijos gražią nepriklausomos Lietuvos pasiuntinybės vilą Romoje ir joje atidaryti bent prekybinę Lietuvos atstovybę Italijai.

Ir paskutinysis su dideliu propagandiniu triukšmu pateiktas M. Gorbačiovo siūlymas apie „bendruosius Europos namus" iš tolo dvokia Kremliaus klastingu siekimu, išsaugoti dabartinę Sovietų Rusijos kolonijinę imperiją. Ką reikštų Lietuvai tokio pasiūlymo konkretus įgyvendinimas? Visų pirma, kad Lietuvos reikalai ir toliau būtų tvarkomi ir sprendžiami Maskvoje, o ne Vilniuje. Ir tuos reikalus tvarkytų ir spręstų ne laisvai ir demokratiškai išrinkti lietuvių tautos atstovai, o Kremliuje sėdintys Hitlerio-Stalino pakto sudarytojų įpėdiniai. Koks jų nusistatymas lietuvių tautos atžvilgiu aiškiai parodė Lietuvoje viešinčio Gorbačiovo didelis susierzinimas, kad jis buvo paklaustas apie lietuvių deportacijas. Kremliaus pasipūtėliai nė girdėti nenori apie įvykdytas nekaltų lietuvių žudynes, deportacijas ir kitus Maskvos blogus darbus lietuvių tautai. Jie pageidautų, kad lietuviai už okupaciją ir už jiems uždėtas vergijos grandines reikštų nusižeminusiai tik padėką. Gi tokioje situacijoje ir Kremliaus vadovo išgalvotas bei peršamas „bendrųjų Europos namų" siūlymas lietuviams yra absoliučiai nepriimtinas, nesvarbu, kad jis yra kartojamas ir popiežiaus lūpomis. Lenkijai, išsivadavusiai iš Maskvos globos, jis gal ir tinka; Lietuvai, liekančiai Rusijos kolonijinėje priklausomybėje — ne!

Taigi lietuviai, visai nepaisydami svetimųjų suinteresuotų mokymų bei raginimų, turi ir toliau ryžtingai, drąsiai ir vieningai siekti savo pagrindinio tikslo: nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo. Šis buvo ir tebėra gyvybinis ir svarbiausias visų Lietuvos gyventojų uždavinys, kuriam turi būti pajungtos įvairios ideologijos, iškylantys beprasmiai nesutarimai ir ypač savanaudiški išskaičiavimai.

Dr. Juozas Gailius

LIETUVIAI BUDI PRIE KGB BŪSTINĖS

Sausio 23 d., prie Lietuvos valstybės saugumo komiteto būstinės Vilniuje per naktį budėjo apie 50 asmenų, norinčių užtikrinti, kad KGB archyvai nebūtų išvežti iš Lietuvos.

Pasak LPS Informacijos agentūros (SIA), nepatvirtintais duomenimis, antradienį į Uilanovską buvo išvežta dalis KGB archyvų, ypač medžiaga apie Komunistų partijos narius.

Antradienio nakties—trečiadienio ryto budėjime dalyvavę TSRS liaudies deputatai gavo leidimą patikrinti keturias saugumo mašinas. Jose archyvų nerasta. Budėjimo akcija tęsėsi trečiadienį.

SIA pranešė, kad R. Ozolo iniciatyva, komunistų partijos biuras trečiadienį aptarė KGB archyvų klausimą, vienbalsiai priimdamas kreipimąsi į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, kad KGB vadovybė paaiškintų kas su jais daroma.

Po antradienio Sąjūdžio seimo tarybos posėdžio, jame dalyvavę TSRS liaudies deputatai priėmė pareiškimą dėl KGB archyvų, kurio tekstą spausdiname žemiau.

Lietuvos TSR valstybės saugumo komitete sukaupti turtingi ir labai svarbūs archyvai, atspindintys pastarųjų dešimtmečių Lietuvos politinį gyvenimą. Šie archyvai įslapinti, prie jų neprileidžiami mokslininkai. Jau senokai visuomenę pasiekė žinios, kad šie archyvai yra slaptai naikinami. Pavyzdžiui, šiuo metu reabilitavimo procese padažnėjo atsakymai, kad archyvuose bylų nėra. LPS Seimo tarybos narių ir TSRS liaudies deputatų pastangos kreiptis į valstybės saugumo komiteto vadovybę, kad paaiškintų kaip yra iš tikrųjų ir informuotų visuomenę, lieka nevaisingos. Valstybės saugumo komiteto vadovybė atsisako vykdyti Lietuvos TSR AT nutarimų dėl archyvų išsaugojimo, neįsileidžia AT komisijos narių ir TSRS liaudies deputatų. (dalis neišskaitoma — Red.) *Lietuvai nepaprastai svarbūs archyvai ar žymi jų dalis greitu laiku bus visiškai sunaikinti arba išvežti iš Lietuvos. Siekiant juos arba jų likučius išgelbėti* (neišskaitoma) *valstybės saugumo komiteto vadovybę vykdyti AT nutarimą. Priešingu atveju reikia skubiai ją keisti. Kviečiame neatidėliojant šaukti AT Prezidiumo posėdį.*

LIC

ŽMOGAUS TEISIŲ KONFERECIJA KOPENHAGOJE

Sekanti tarptautinė konferencija peržiūrėti žmogaus teisių susitarimų tarp Sovietų ir Vakarų vykdymą įvyks 1990 m. birželio 5-29 dd. Kopenhagoje. Tai CSCE konferencijų serijos tęsinys. PLB Valdyba savo posėdyje Toronte, gruodžio 6-8 dd. aptarė konferenciją ir pradėjo jai ruoštis. Nors detali jos programa paaiškės porą mėnesių prieš konferenciją, jau dabar renkama medžiagą šiems klausimams paremti:

1. Tautų lygios teisės ir laisvė apsisprendimui Helsinkio Akto principu nr. 8: „Tauta turi pilną laisvę be išorinio kitos valstybės kišimosi nuspręsti savo vidinį bei užsieninį politinį statusą, ir pagal savo norą laisvai tvarkyti kultūrinį, ekonominį bei politinį gyvenimą."

Lietuvos judėjimų siekiai atitinka tam apibrėžimui, tačiau dar vyksta varžymai.

2. Lietuvių padėtis Kaliningrado srityje ir Gudijoje yra tautinių mažumų teisių apribojimo pavyzdžiai.

3. Žmonių ryšių ir kontaktų srityje: keliavimas viduje krašto ar į užsienį, turizmas, giminių lankymas, profesinės bei mokslinės kelionės, knygų, laikraščių gavimas ir t.t.

4. Paštas, siuntiniai: pagal sutartas tarptautines normas, be perdėtai aukštų muitų ar kitų varžymų.

5. Asmens laisvė minčiai, raštui. Oraganizacijoms, spaudai, leidiniams teisė gyvuoti. Sąžinės, įsitikinimų, religijos laisvė.

PLB-nės kraštų valdybos konferecincijai gali pasiruošti šiais būdais:

* rinkti medžiagą memorandumo paruošimui: asmenų pergyvenimus, fotografijas, giminių apsakojimus ir t.t.

* atsiųsti PLB-nės valdybai savo siūlymus keltiniems klausimams.

Kraštų valdybos yra prašomos prisidėti prie konferencijos parodomosios medžiagos paruošimu, spaudos informavimu savuose kraštuose, aplankymu savo kraštų delegacijų.

PLB Valdyba taip pat planuoja organizuoti delegaciją į šią konferenciją.

PLB Informacijos

AUKOKIME TAUTOS FONDUI

D. Britanijoje aukas prašome siųsti šiuo adresu:

Lithuanian National Fund,
2, Ladbroke Gardens
London W11 2PT.

Tautos Fondo Atstovybė D. Britanijoje

LIETUVOJE

Lietuvos rytas

Nuo sausio 1 dieonos dienraštis *Komjaunimo tiesa* pakeitė savo pavadinimą. Nuo tos dienos jis — *Lietuvos rytas*. Lietuvos komunistinio janimo sąjungos leidžiamas laikraštis turi pusę milijono skaitytojų, tad yra plačiausiai skaitomas Lietuvoje dienraštis.

Lietuvos gyventojai

Pagal neseniai paskelbtus statistinius duomenis, 1989 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 3,7 milijono žmonių. Jų tautinė sudėtis: 79,6% lietuviai, 9,4% rusai, 7% lenkai, kitų mažiau.

1989 m. gruodžio 1 dieną Lietuvos Komunistų partijoje buvo 199.917 narių. Per 11 mėnesių išstojo iš narių — 6771.

Nauja LKP vadovybė

Gruodžio 19-22 dienomis įvykęs Lietuvos komunistų partijos XX suvažiavimas išrinko LKP CK pirmuoju sekretorium Algirdą Brazauską, antruoju sekretorium — Vladimirą Beriozovą, sekretoriais: Justą Vincą Paleckį ir Kęstutį Glavecką.

Suvažiavimas priėmė LKP Statutą ir LKP Programą. Taip pat paskelbė deklaraciją, kurioje pasakyta, jog TSKP Lietuvos respublikinė organizacija nuo dabar tampa savarankiška Lietuvos Komunistų partija su savo Programa ir Statutu. Ji veikia pagal LTSR Konstituciją ir įstatymus. Deklaracija sako: „Suvažiavimas kviečia Respublikos komunistus vienytis vardan bendro tikslo—nepriklausomos Lietuvos valstybės ir demokratiškos visuomenės sukūrimo".

Gruodžio 21 dienos suvažiavimo posėdyje A. Brazauskas painformavo suvažiavimą, kad jam skambino M. Gorbačiovas, kuris išreiškė labai didelį susirūpinimą tuo, kad Lietuvos komunistų partija tapo savarankiška. A. Brazauskas paaiškinęs kokie dokumentai yra priimti ir kad tai jokiu būdu ne konfrontacija. A. Brazausko pasiūlymu, suvažiavimas pasiuntė telegramą TSKP CK Generaliniam Sekretoriui M. Grobačiovui.

135 delegatai įteikė prezidiumui pareiškimą, protestuodami prieš LKP savarankiškumo projektą.

Lankysis N. Kinokas

Danguolė Repšienė, *Tiesos* korespondentė, LKP XX suvažiavimo metu kalbėjosi su įvairiais delegatais ir klausinėjo apie jų įspūdžius. Mečislovas Sadovskis, LKP užsienio ryšių sektoriaus vedėjas, pasisakė apie ligšiolinius ryšius su užsienio partijomis. Lietuvos vadovai galėdavo pasirašyti sutartis tik su vaivadijų bei apygardų vadovais. „Tuo mums būdavo pasakoma, kas esame. Dabar mūsų tikslas — užmegzti ryšius su socialistinės sandraugos šalių, tokių, kaip Vengrija ir kitos, atsinaujinančiomis partijomis."

Toliau jis pasakė: „Į LKP CK kreipėsi Anglijos leiboristų partijos vadovai. Sutarta, kad leiboristų partijos lyderis atvykęs į Tarybų Sąjungą, apsilankys ir Lietuvoje."

Atskilusiųjų konferencija

Gruodžio 20 dieną pasitraukę iš LKP XX suvažiavimo 135 delegatai posėdžiavo atskirai. Konferencijoje nebuvo pasakyta Respublikos valstybine kalba nė vieno sakinio. Dalyvavo visa kariškių grupė, apie 40 žmonių. Su jais partijos ir saugumo organų darbuotojai. Pusė išrinktųjų į laikinąjį centro komitetą — rusai. Sekretorium — M. Burokevičius, daug metų dėstęs institutuose marksizmą-leninizmą, pats tuos mokslus išėjęs Maskvoje.

Skridimai į užsienį

Lietuvos oro susisiekimų centrinės agentūros vyr. inžinierius V. Žukas suteikė informacijų apie numatomus skridimus iš Vilniasus į užsienio aero uostus.

Nuo praėjusių metų balandžio 12 dienos lėktuvai vieną kartą į savaitę skraido į Berlyną. Nuo š.m. sausio 19 dienos atidaromas antras reisas į Berlyną: lėktuvas skris penktadieniais. Manoma atidaryti balandžio mėnesį reisus į Leipcigą, Varšuvą ir Frankfurtą prie Maino.

KŪČIOS ŠIAURĖS PUSNYNUOSE

Stovi sustingę baltai apkrėsti medžiai mūsų mielame Ąžuolyne, o dangus toks mėlynas, teikia širdžiai džiaugsmą ir ramybę, už miesto baltos lygumos laukia šv. Kalėdų.

Dėkui mūsų Sąjūdžio žmonėms. Šeimos laisvai galės susiburti prie Kūčių ir Kalėdų stalo, kartu pasvajoti apie Tėvynės ateitį.

Žvelgdama į vakaro dangų, menu 1942-ųjų Kalėdas tolimame Šiaurės Sibiro krašte...

Teko dirbti su keliais kitais lietuviais Jakutijoje. Mano artimesnės bičiulės, su kuriomis kartu keliavome ir statėme jurtą iš sušalusios žemės luitų, gyveno ir dirbo Krestuose — už dešimties kilometrų. Bendras likimas ir dabar mus stripriai surišo. Jos pakvietė mane Kūčių vakarienei. Labai apsidžiaugiau, kad manęs neužmiršo, neišskyrė.

Iš jakutų pavyko nusipirkti dvi kurapkas, kurias iškepiau ant kvapnių maumedžio anglių, iškepiau keletą paplotėlių ant skardinės statinės, kuri atstojo krosnį, na, dar turėjau pasirinkusi vienintelio šiaurės vaisiaus — „maroškų", uogų, panašių į avietes. Jos sugeba užaugti ir nunokti per vieną vasaros mėnesį, kai saulė švečia dieną ir naktį, šaknis įleidusios į vos atšilusią žemelę.

Dar pavyko nusipirkti du buteliukus valerijono lašų, kuriuos man vaistininkė pardavė už tai, kad jai padovanojau dailią siuvinėtą ir mezginėliais papuoštą nosinaitę...

Bendradarbiai lietuviai nepatarė man leistis į tolimą kelionę vienai, prognozavo galimą vėtrą, bet mane traukė bendro vargo draugės, o ypač pažadėtasis valerijonas — nelengvai gaunamas raminantis vaistas... Šv. Kalėdos būna poliarinės nakties mėnesiais, kai saulė nepasirodo. Visi laukia vasario — pirmųjų saulės spindulių. Tačiau nebūna labai tamsu, nes dangus giedras, giliai mėlynas, mirguliuoja žvaigždės, o žemę dengia spindintis baltas sniegas. Su savo negausiomis lauktuvėmis leidausi išilgai Janos upės, kuri buvo vienintelis kelias į Krestus.

Dar nenuėjusią nė pusės kelio mane užklupo pūga.

Smarkus vėjas ir gausus sniegas vertė iš kojų, kibo į veidą, lipdė akis. Kelio juostą apdengė sniegas. Pakely — jokio medžio nei namo, į ką būtų galima orientuotis kur eiti. Galingas vėjas maišė sniegą aukštyn ir žemyn, užimdamas kvapą. Iš visų jėgų kovojau su stichija, bet nuovargis traukė žemyn, nors valandėlei atsisėsti.

Nebeištvėriau, atsisėdau. Apėmė snaudulys.

Žinojau, kad miegas — pražūtis. Sukaupiau kūno ir dvasios jėgas, išgėriau keletą lašų valerijono ir žengiau pirmyn.

Jau einu ilgai, turėtų būti Krestai, bet dar nesimato kaimelio šviesų. Gal paklydau, po to, kai buvau atsisėdusi, patraukiau kita kryptimi? Kur eiti? Viešpatie, apšviesk protą ir duok jėgų, kad beprasmiškai nežūčiau čia, tuose svetimuose pusnynuose. Dar išgėriau kelis lašus valerijono, kuris lyg ir atgaivino mane. Vėl ėjau, ėjau kovodama su gamtos galybe. Dar keli lašai to gyvybės eliksyro. Bet staiga atėmiau ranką — juk aš privalau parnešti toms, kurioms paskyriau. Turiu tesėti pažadą. Ir vėl einu. Jaučiu, kaip stingsta veidas, bandau trinti sniegu, o rankos tokios nevikrios. Nejaugi žūsiu čia užpustyta? Ne vieną juk rado užpustytą per poliarinę naktį... Vaikeliai mano, atplėšti nuo manęs! Mama, tėve, gelbėkite, išgirskite mane. Prašykite Apvaizdą pagalbos man šią lemtingą baisią valandą. Visa sustingau stiprios minties ekstazėje. Ir vėl silpnumas, miegas traukė į tą minkštutį, baltą patalą. Pastoviu ir vėl einu, bet ar gera kryptimi — vėl abejonės. Mano pačios pėdos užneštos sniegu. Staiga išgirstu stiprų šauksmą hej, hej! Matau, iš kairės pusės atpuškuoja ilga šunų narta. Apšarmojęs jakutas, kaip ir jo važnyčiojamų 12 šunų, klausia manęs: „Hana barda kis?" — „Kur eini, mergaite?" Pasakiau, kad į Krestus. Jis ranka parodė visai kitą kryptį. Išlipęs iš gausiai prikrautų rogių, davė ženklą sėstis į jo sėdynę, o pats sakėsi pabėgėsiąs apšilimui. Jauku buvo ant įšildytų, minkštų kailių. Jis apdengė mano kojas šuns kailiu ir padavė sniego gniūžtę, rodydamas į mano baltą apšalusį veidą.

Pasirodo, buvau gerokai nuklydusi. Jis, pamatęs tolumoje sniegyne judantį tašką, pasuko link manęs ir taip išgelbėjo mane nuo beprasmiškos žūties.

Jakutai ir pūgoje nepaklysta, nors danguje nesimato kelrodžių žvaigždžių nei paukščių tako, jie orientuojasi kelyje. Pamačiau kaimelio žiburius, širdis atitoko. Susidėjusi rankas kaip maldai žemai lenkiausi ir ir dėkojau jam už gerą širdį, už išgelbėjimą, klausiau, kaip atsilyginti. Jis pusiau rusiškai, pusiau jakutiškai pasakė, kad už tokį dalyką nereikia padėkos, sudavęs savo pirštinėtu kumščiu man per nugarą pasakė: tesergsti tave Dievas.

Bičiulės, manęs nesulaukusios, ką tik buvo susėdusios prie Kūčių stalo. Stovėjo ir man padėta skardinė lėkštutė, padaryta visų meistrų meistro Vlado Masiulio (buvusio diplomato prekybininko). Kaip jos visos apsidžiaugė pamačiusios mane! Apšalusį veidą patepė žuvies taukais, nutraukė veltinius nuo sustirusių kojų, paguldė, apkaišė, pagirdė karšta arbata iš maumedžio spyglių. Po gero pusvalandžio atkutau ir laužiau naminį paplotėlį, dalindamosi su visom. Linkėjome vienos kitoms sveikatos, ištvermės ir negęstančios vilties sugrįžti į Tėvynę. Valgėme skanią šiaurės žuvį, kurių nestinga galingoje Janos upėje (tai ne Altajaus krašto alkanos, liesos Kūčios dvokiančiame avių tvarte). Čia ant stalo buvo ir žirniai, ir avižų kisielius, tradiciniai kūčių traškučiai, kuriuos ant raugalo skaniai pagamino Prapuolenienė. Prisiminėme Tėvynę ir savuosius, giedojome kalėdines giesmes apie piemenėlius ir Betliejaus žvaigždę, prašydamos Apvaizdą, kad savo šviesa apšviestų pasaulio galiūnų protus, paliestų jų kietas, rūsčias širdis.

Čia jokie medžiai neauga, tik nedideli maumedžiai ir žemučiai berželiai, iš kurių viso ūgio gali tik šluotą surišti. Vietoje eglaitės kampe stovėjo maumedžio viršūnė, papuošta iš storų viksvų pagamintais žaisliukais. Vis lietuvių išmonė.

Apdalinau lauktuvėmis ir labai pradžiuginau bičiulę, turinčią silpną širdį, dar sutaupytais valerijonais. Labai dėkojo, kad turėjau valios viso neišgerti.

Kaip jauku ir gera man buvo šioj mūsų pačių statytoje jurtoje su storais ledo luitų langais, su apšerkšnijusiom sienom iš žemės velėnų ir iki baltumo išskustomis grindimis iš kvapnių maumedžio rąstelių. Ant stalo spindėjo net dvi žuvies taukų „lampardos, kurios žemutėj jurtoj matė mūs sielvartą ir badą, kurios budėjo prie nusvirusios galvos likimo draugo, kurs sočiai duonos neprivalgė ir nepamatė Lietuvos". Tai tokias eilutes prisiminiau, jas kadaise parašiau, kol dar mūsų nebuvo pasiekę amerikoniški maisto produktai ir žmonės mirė vienas po kito. Dabar jau ir duonos, ir žuvies užtenka, tik laisvės ir Tėvynės trokštame.

Be dainos sunku lietuviui apsieiti, kai susirenka būrin. Ilgesingai žiūrėdamos į Vakarus, užtraukėme: „Leiskit į Tėvynę, leiskit pas savus, ten pradžiugs krūtinė, atgaivins jausmus". Ašarodamos dainavome „Lietuva brangi". Kūčių vakarą užbaigėme giedodamos „Marija, Marija", kad išgelbėtų nuo priešo baisaus...

Lauke pūga aprimo, danguje suspindo žvaigždės, rodos, ir šiam atšiauriam kraštui suteikdamos Kalėdų ramybę.

Antanina Baltrušienė-Varkalaitė
Kauno Tiesa, 1989.XII.23

(Autorė Antanina Baltrušienė-Varkalaitė yra Anglijoje gyvenančio P. Varkalos sesuo. — RED.)

GABUS JAUNUOLIS

Australijos sostinės, Canberros lietuvių kolonija yra maža vos siekianti 350 asmenų. Tačiau, 1989 metais aštuoniolikmetis Paulius Stepanas, pasižymėjo savo akademiniais atsiekimais.

Paulius gimė Adelaidėje. Su tėvais, dr. Antanu ir Audrone Stepanais, pagyvenęs Europoje ir JAV, Canberroje mokintis pradėjo 1978 m. Lankė Marist Gollege. Nuo ankstyvų dienų aiškiai reiškėsi stiprūs jo akademiniai polinkiai. Jau nuo 6-tos klasės pastoviai pirmavo matematikoje, anglų ir prancūzų kalbose, ir griežtame moksle, ypač chemijoje. Paskutiniąją, 12-tąją, abitūros klasę 1989 metais jisai baigė *mokyklos pirmuoju* („school dux") gaudamas premijas matematikoje, chemijoje, anglų ir prancūzų kalbose, bei taurę už tai, kad mokyklos pirmasis („dux"). Neužteko to: iš visos Australian Capital Territorry valstijos, Paulius baigė abitūros metus su geriausiu pažymiu (Tertiary Education Score — TES), pasiekdamas aukščiausią 0.03% abiturientų lygį: kitaip sakant, *pirmuoju iš virš 3000 moksleivių*. Už atsiekimus, suteikta jam University of NSW Co-op Business-Linked Education stipendija Computer Engineering kursui (kuriam 1989 metais skirta tik 4 stipendijos). Tačiau, jis žada tęsti aukštuosius mokslus Canberros Australian National University, studijuojant kompiuterių inžineriją.

Pauliaus akademiniai polinkiai reiškėsi ne tik mokykloje, bet ir valstybiniuose tautiniuose konkursuose kur jau nuo 1984 m. pradėjo laimėti įvairias premijas ir pažymėjimus griežto mokslo, prancūzų ir anglų kalbos, bet ypatingai matematikos, srityje. Iš visų, galbūt auščiausias jo atsiekimas 1989 metais tai, kad jis buvo išrinktas vienas ir keturių moksleivių atstovauti Australiją *XII-toje Tarptautinėje Chemijos olimpiadoje*, Halle, Rytų Vokietijoje.

Lygiagrečiai su mokslu, jį domina stovyklavimas. Pradėjęs su Canberros Baltijos tunto skautais, jis dalyvavo mokyklos organizuotame Duke of Edinborough Award Scheme, peržengdamas bronzo, sidabro laipsnius ir 1989 m. pasiekdamas aukso laipsnį ir vadovo lygį. Šios organizacijos tikslas paruošti jaunuolius apsieiti su Australijos gamtos įvairiomis ypatybėmis, nuo snieguotų alpių iki dykumų.

Lietuviškoje veikloje, šalia skautų, Paulius šoko tautinius šokius Canberros „Audėjėlės" grupėje ir dalyvavo įvairiuose minėjimuose. Jo lietuviškas akiratis praplito jam dalyvaujant VI Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese 1987-1988 m.

Paulius domisi muzika ir kompiuteriniais žaidimais. Mėgsta rašyti savo kompiuterines programas. Su draugais žaidžia fantaziją lavinantį „Dungeons and Dragons" žaidimą ir rimtai lošia kortomis „Bridge". Patinka jam jodinėti arkliais, ir šaudyti lanku (archery). 1989 m. jis pasiekė rajoninius finalus Lions Prudential Youth of the Year Quest.

Studijų kelią jis 1990 m. pertrauks, kad galėtų lankyti Vasario 16-tos Gimnaziją, išmokti vokiečių kalbą ir praturtinti lietuvybės lobyną. Kartu su tėvais jis žada aplankyti Lietuvą.

Kazys

LIETUVOS KARININKŲ SĄJUNGA

Vilniuje lapkričio 18-ta dieną susirinkę buvę nepriklausomos Lietuvos ir sovietinės armijos karininkai įkūrė Lietuvos atsargos karininkų sąjungą. Naujoji organizacija sieks jungti visų laikų Lietuvos karininkus. Sąjunga pritarė Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio programai, pasisakė už tautinių karinių formuočių atkūrimą, stengsis padėti demobilizuotiem karininkam, kilusiem iš Lietuvos, įsikurti gimtinėje, bendraus su jaunimu, rinks istorinę medžiagą apie Lietuvos karius tiek nepriklausomybės metais, tiek vėlesniais laikais. *SIA*

Metraštis Nr. 3

LITERATŪRINIS PAŠNEKESYS SU DVIEM ĮŽANGOM

Algirdas Titus Antanaitis

VI

Gyvendamas Čikagoje Leonas Švedas sakėsi rašąs vien prozą ir vien lenkiškai ir už tai gaunąs pakenčiamus honorarus. Rodė porą lenkiškų žurnalų, kuriuose jo novelės buvo išspausdintos. Po poros metų grįžo atgal į Lenkiją nuoširdžiai įsitikinęs, kad pasaulis priklauso naujoms socialistinėms santvarkoms, gi kapitalistiniai Vakarai yra pasmerkti greitam žuvimui. Jis žavėjosi Castro laimėjimais Kuboje, o ateities pasaulio didžiąja galybe įsivaizdavo komunistinę Kiniją.

Leono Švedo poezija man visada atrodė kaip didžiai talentingo, tačiau taipgi labai mados paisančio rašytojo kūryba, sukurta izoliacijoje, kiek pasimetus laiko nuovokoje ir bent per žingsnį atsilikus. Poetui tebekarštos idėjos ir revoliuciniai atradimai išoriniame pasaulyje jau buvo gerokai atvėsę, taip, kad ir naujai poeto įformintus juos mažai kas tesiryžo dar kartą pergromuliuoti, ypač kada ir ta forma nė iš tolo atraktyvumu nepasižymėjo... Taip, kad paties leidėjo Vytauto Sauliaus pripažinimu, ir šimto egzempliorių tiražo, atrodo, buvo žymiai perdaug...

Tikėdamas jau minėtu H. Nagio teigimu, kad mūsų literatūrai trūko grynųjų formalistų, taipgi manau, kad jai trūko ir nuoširdžių visuomeninių ar meninių revoliucinierių, nesusirišusių su bet kokia savo kraštui kenksminga ideologine santvarka. Pavyzdžiais čia iškyla Kazys Jakubėnas ar Kazys Boruta, iš kurių apie pastarąjį daug pasakojo ir Leonas Švedas, matomai jį labai aukštinęs ar net idealizavęs. Ypač jų trūko čia, išeivijoje. Tie, kurie bent kiek radikalesnėmis mintimis ar idėjomis pasiskardendavo, per greitai pasukdavo establišmento pramintais keliais, veikiai patys pasidarydami didžiausiais jaunesniųjų idealistų ar avangardistų neigėjais. Gana teisingas tąja prasme buvo poetas ir kritikas Alfonsas Nyka Niliūnas dar 1952 metais *Aiduose* taręs:

„Beveik visi mūsų novatoriai, jaunystėje kovoję už naujas literatūrines teorijas, nepervirtę per keturiasdešimt, padarė atgailą, užsiaugino akademikų barzdas, paruošė išieškotas pozas būsimo paminklo būstui ir atsistojo į amžinybę eilutėje. (Aidai, 1952. Nr. 5.)

Visada mums trūko ir geros pramoginės literatūros, detektyvinių ar nuotykių romanų, romantiškų meilės istorijų, nepretenduojančių į psichoanalitiką, socialpatriotiką ar pseudomoralistiką. Taigi trūkumą neseniai savo pasikalbėjime kėlė ir šiemetinis *Draugo* lauretas Kazys Almenas. Dar anksčiau viename asmeniškame pokalbyje Santaros-Šviesos suvažiavime panašiai šnekėjo rašytojas Balys Gražulis, pokario metais pasirodęs su dviem novelių rinkiniais *(Brydė rugiuose,* 1947 ir *Sudužęs vaizdas,* 1957), pramoginės literatūros kategorijon gana gerai tinkančiais. Deja, ir patsai B. Gražulis po dvidešimties metų tylos jau gerai tinka ir šiandien čia aptariamų rašytojų kategorijai...

Iš beletristų šio pašnekesio temai tiktų gal ir Adolfas Mekas, kūrybingai besireiškęs jau minėtuose *Žvilgsniuose, Prozos* knygose, dar Vokietijoje laimėjęs pirmą premiją *Aidų* novelės konkurse, prieš dvidešimt metų *Darbo* žurnale spausdinęs ištraukas iš anglų kalba rašomo romano, kurio, deja iki šiol tebelaukiam...

Pasigendame šiandien ir Irenos Naudžiūnaitės-Joerg (1922), kurios 1957-taisiais išleistas romanas TAIKA ATEINA Į SLĖNĮ, vaizdavęs karo pabaigos gyvenimą Austrijos kalnų miestelyje, matomą jauno kariuomenės gydytojo akimis, mūsų literatūroje padvelkė šviežumu ir vos ne egzotika. Šviežia buvo su aplinką kontrastuojanti humanistinė nuotaika ir autorės stebėjimo taškas, mums žinomą pasaulį atskleidžiant per žmones, kuriuos tada buvome įpratę matyti vien foninėmis ar dekoracinėmis figūromis. Nenorėčiau sutikti su kritiko Kęstučio Keblio teigimu, kad šis romanas „nors parašytas sklandžiai, bet nepasižymi nei intrigos supynimu, nei autentiško žmogaus parodymu."(L.L.S., 148p.) Kritiko lūpomis, manau, čia išsakomas daugiau mūsų požiūris į pramoginę literatūrą aplamai, dar ryškiau atsispindintis R. Šilbajorio pasisakyme apie antrąją tos pačios autorės knygą, novelių rinkinį LAIMĖS IEŠKOTOJAI (1962):

"Irena Joerg priklauso prie tokių silpnų rašytojų, kuriems žmogus vis tiek negali nejausti simpatijos. Jinai neserga didybės manija, nepervertina savo nediduko talento, nesileidžia į „dideles problemas", į visatos paslapčių nagrinėjimą, tik rašo sau kukliai, su lengva šypsena apie laiką ir žmones".

Nesunku įžiūrėti abiejų kritikų nusivylimą neradus knygose to, ko jie tikėjosi. Vertindami tai, kas knygose buvo, gal būtų suradę, kad šito kuklaus ir nepretenzingo, painiais intrigų siūlais neapraizgyto, psichologinėmis gelmėmis neišvagoto gyvenimo atvaizdavimo autorė kaip tik ir siekė, todėl savąjį užmojį pilnai tesėjo...

Nenustebčiau, jei šitoksai vertintojų atsinešimas būtų buvęs bent daline priežastimi kai kurių čia minėtų talentų per greito pasitraukimo iš mūsų literatūrinių ar ir kasdieninio gyvenimo horizontų. Nuoširdžiai vis dar besitikėdamas jų sugrįžimo, vis dėlto ir jų ligšiolinį įnašą mūsų kultūros lobyną laikau reikalingu, prasmingu ir vertu dažnesnio prisiminimo.

(Pabaiga)

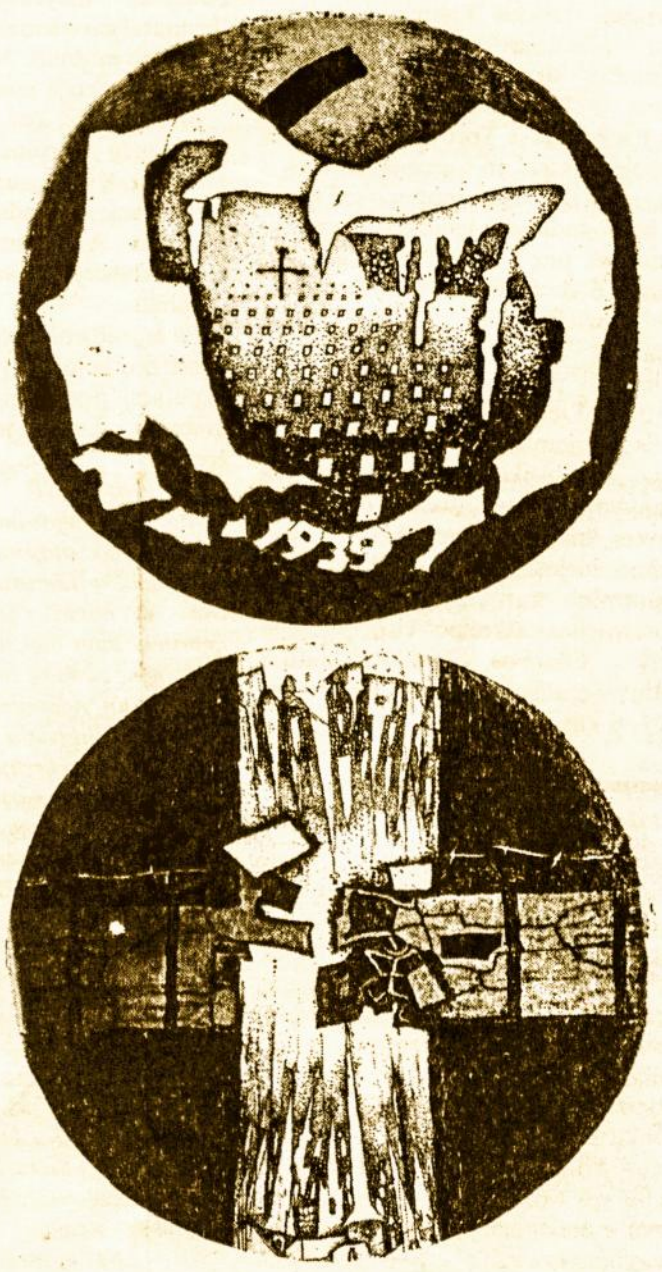

Grafikės Gražinos Didelytės darbai: (viršuje) ***Karas su Suomija*** **ir** (žemiau) ***Berlyno siena.*** Vilnius, 1989 m.

PLB-NĖS VEIKLA

PLB VALDYBA KELIAUJA

Sausio mėnesį PLJS pirmininkas Alvydas Saplys iš Toronto ir kun. Antanas Saulaitis iš Čikagos lankėsi Pietų Amerikos kolonijose jaunimo reikalais.

Sausio mėnesį, PLB pirmininkas dr. Vytautas Bieliauskas lankė Romoje gyvenančius lietuvių ir tarėsi Italijos LB reikalais, savo asmeninių atostogų metu.

Vasario mėnesį PLB pirmininkas su žmona vyks Pietų Amerikon. Vasario 16-tos proga skaitys paskaitas Sao Paulo, Brazilijoje, Buenos Aires, Argentinoje ir Montevideo, Urugvajuje. PLB vicepirmininko dr. V. Dambravos pastangomis kun. Svarinskas taip pat vyks į Pietų Ameriką vasario 16-tos proga.

KONFERENCIJA SOFIJOJE

Ekologinė konferencija Sofijoje praėjo sėkmingai. PLB Ekologinės komisijos narys dr. Romas Vaštokas iš Kanados atstovavo PLB. Iš Lietuvos dalyvavo ekologas Zigmas Vaišvila. Sofijoje 35 kraštų kelegacijoms bei žurnalistams ir ekologinėms grupėms buvo išdalinta per 200 Lietuvos ekologinės padėties memorandumai. Antroji (200egz.) laida buvo išdalinta parlamentarams, valdžių pareigūnams bei žurnalistams Zigmo Vaišvilos kelionės metu Kanadoje ir JAV.

SĄJŪDIEČIAI KELIAUJA

PLB Valdybos Ekologinio Komiteto pastangomis iš Lietuvos į Kanadą ir į JAV buvo atkviestas ekologas, liaudies deputatas, Sąjūdžio Tarybos narys Zigmas Vaišvila. Jis lankėsi 1989 m. spalio mėnesio gale ir lapkričio pradžioje. Jo kelionės koordinavo PLB vicepirmininkė ryšiams G. Petrauskienė dirbdama kartu su Kanados, JAV LB bei Lietuvių Informacijos Centru New Yorke ir Vašingtone. Vaišvilos programa Otavoje, Kanadoje rūpinosi Rita Rudaitytė, Toronte — PLB ir KLB, New Yorke — Gintė Damušytė ir Rasa Razgaitienė, Vašingtone — Asta Banionytė ir Viktoras Nakas, Clevelande — Gaila Klimas. Susitikimai su parlamentarais, valdžių pareigūnais, žurnalistais ir mecenatais buvo sėkmingi.

Lapkričio gale Čikagoje, kiti Sąjūdžio Tarybos nariai Landsbergis, Uoka, Ozolas, Laurinkus ir Radžius dalyvavo Mokslo ir Kūrybos Simpoziume. Ta proga buvo posėdžiauta su PLB, JAV ir Kanados LB valdybų atstovais ir susitarta dėl Lietuvos ir išeivijos veiklos koordinavimo. Norima tokius pasitarimus pakartoti.

AUKOKIME SĄJUDŽIO VEIKLAI

Sąjūdžio sąskaita PLB valdybos globoje laukia įnašų. Iš jos garantuotai nebus skirstomos lėšos kitiems reikalams. Ypač rinkiminei kampanijai reikalinga dabar nemažų sumų. Aukas galima siųsti PLB išdininkui H. Žibui, 5927 Montecello Ave., Cincinnati, OH 45224 USA. Telefonas: (513) 442-0076.

EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Europos lietuvių studijų savaitė įvyks Šveicarijoje pirmą savaitę rugpjūčio. Šiuo metu PLB valdyba tiria galimybes ta proga suruošti visų kraštų pirmininkų pasitarimą.

„PASAULIO LIETUVIS"

Pasaulio Lietuviui reikia naujų prenumeratorių. 1989 metais naujų atsirado tik 70, praneša redaktorius Bronius Nainys. Finansiniai PL ilgai negalės išsilaikyti jeigu kraštų valdybos neateis talkon keldamos prenumeratorių skaičių. Specialusis PL numeris apie Molotovo-Ribentropo Paktą buvo išleistas Lietuvoje 1989 m. rudenį.

RYŠIAI SU KITAIS LIETUVIAIS

Kalėdinių švenčių proga PLB gavo sveikinimus ir paskatinimus toliau tęsti bendruomeninį darbą iš Vengrijos Lietuvių Stepono Batoro draugijos per Vytautą Grinių; iš Belgijos lietuvių per pirmininkę Stasę Baltus; iš Vokietijos LB ir Sąjūdžio Informacijos Agentūros štabo.

LIETUVIAI JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTIJŲ TV

Gorbačiovo apsilankymo okupuotoje Lietuvoje proga JAV televizijos stotys davė daugybę įvairių pranešimų liečiančių įvykius Lietuvoje. 1990 m. sausio 11 d. MacNeil/Lehrer programoje dalyvavo prof. Vytautas Vardys ir komentavo apie Gorbačiovo apsilankymo reikšmę Lietuvos laisvės bylai.

1990 m. sausio 11 d. Ted Koppel ABC „Nightline" programoje dalyvavo Algimantas Čekuolis iš Vilniaus ir Vladimir Posner iš Maskvos. Ypatingai gerai pasirodė A. Čekuolis, kuris, paklaustas ką jis galvoja apie galimą Lietuvos atsiskyrimą nuo Maskvos imperijos, atsakė, kad mums atsiskirti nereikia, nes mes niekada su Maskva nebuvome susituokę; tik Maskva mus jau daugiau kaip 50 metų privartauja. Rusija turi tik pasitraukti iš Lietuvos ir visos problemos bus išspręstos.

1990 m. sausio 15 d. C-Span televizijos programoje užtrukusioje pusantros valandos (18.30-20.00 val.) Jonas Bobelis, ELTOS Informacijos ir politinis direktorius, plačiai apibūdino Lietuvos okupacijos situaciją, Hitlerio-Stalino paktą, nelegalų Lietuvos įjungimą į Sovietų Sąjungą ir pabrėžė, kad įvykiai okupuotoje Lietuvoje nėra etninė problema, kaip sovietai mėgina skelbti, bet teisėta kova už valstybinę nepriklausomybę, kurią sovietai Hitlerio-Stalino pakto pasekmėje pavogė. Po to jis kartu su armėnų ir ukrainiečių atstovais atsakinėjo į komentatoriaus Lewis Ketchem ir telefoninius klausimus.

ELTA

PRANCŪZIJOJE

PRAPLĖSTA VALDYBA

Sausio 25 d. Prancūzijos LB Tarybos posėdyje į valdybą buvo išrinktas J. Kristofas Mončys.

Dabartinė Prancūzijos LB valdybos sudėtis yra ši: R. Bačkis — pirmininkas, vicepirmininkai: J.K. Mončys — Generalinis Įgaliotinis, J. Tomkus — iždininkas, K. Masiulis-Paliulienė — sekretorė ir kultūriniai reikalai.

Religiniais reikalais rūpinasi Tarybos pirmininkas prel. J. Petrošius.

Prancūzijos LB valdybos pirmininkas Ričardas Bačkis vasario 14 d. su Prancūzijos TV vienetu vyksta į Lietuvą, kur jis numato išbūti iki vasario mėn. pabaigos.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Gerb. Redakciniam kolektyvui,

Nuoširdžiai dėkojam už leidinio „Europos Lietuvis" gruodžio 20 d. tris egzempliorius. Jie buvo gauti 1990.01.11. Labai mums buvo įdomu sužinoti apie tautiečių gyvenimą, jų rūpesčius. Bendras įspūdis, kad tai labai nuoširdus ir draugiškas laikraštis, na, tiesiog šeimyninis. Jis skiriasi nuo mūsų spaudos, kaip diena nuo nakties. Aš tikiu, kad praėjus kuriam laikui, mūsų spaudos tonas susilygins su Jūsų. (...)

R. Eidukevičius, Vilkaviškis

Gerbiamas Redaktoriau,

Iš visos širdies dėkojame Jums už malonų netikėtumą — „Europos Lietuvio" atsiuntimą.

Nekuklu būtų lygintis mums kuklaus „Druskonio" leidėjams su solidžių „Europos Lietuviu", bet visgi turime vilčių, jog visos pastangos nenueis veltui ir greit iškovosime Laisvę mylimai Lietuvai.

„Druskonio" redakcijos vardu
E. Stankevičius, Druskininkai

PANEMUNĖS GELGAUDŲ PILIS

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio seimas specialia rezoliucija kreipėsi į Kultūros ministeriją, reikalaudamas skubiai nutraukti Panemunės Gelgaudų pilies rekonstrukcijos darbus. Rezoliucijoje atkreipiamas dėmesys, kad Panemunės Gelgaudų pilis, vienas žymiausių Lietuvos renesanso paminklų, nuo 1987-ųjų metų yra rekonstruojama, ją pritaikant Valstybinio dailės instituto kūrybos ir poilsio namam. Restauravimo projektas paruoštas be archeologinių tyrimų, nesilaikant restauravimo metodikos, projektą vykdant yra pristatomas nebuvęs trečias aukštas, paminkliniame rūsyje rengiama sauna, sunaikinta plano ir tūrio struktūra taip pat daug autentiško mūro ir architektūros elementų. Sąjūdžio seimas rezoliucijoje siūlo, kad pilis būtų konservuota, kad būtų atlikti papildomi archeologiniai bei architektūriniai tyrimai ir paruoštas moksliškai pagrįstas restauravimo projektas, pagal kurį būtų vykdomi restauravimo darbai.

1990 I.11 mitingas „Už Lietuvos laisvę" Vilniuje, Katedros aikštėje. Nuotrauka: R. Eidukevičiaus

SPORTINIS GYVENIMAS

SABONIO KVEPALAI

Geriausias Europos krepšininkas Arvydas Sabonis turėjo keletą pasiūlymų žaisti su labai geru atlyginimu JAV profesionalų klubuose. Jo metinė alga „sukosi" prie kelių milj. dol. Apgalvojęs bei pasitaręs sus savo „simpatija" (1989 m. ji buvo išrinkta vilniete gražuole) Arvydas su žemesniu atlyginimu pasirinko Ispanijos klubą (Lietuvoje A. Sabonio metinė alga siekė 10 tūkst. rbl., R. Kurtinaičio 7 tūkst.), kur kartu su kitu lietuviu V. Chomičium Iberijos pusiasalyje skina laurus.

Sabonis — tikras tėvynės patriotas: Ispanijos televizija norėjo kiek ilgiau su juo pasikalbėti, atveždama rusą vertėją. Arvydas labai užpyko ir tuoj pasakė: „aš esu nerusas, bet lietuvis. Duokite man lietuvį vertėją. Priešingu atveju pasikalbėjimas atpuola." Ispanai buvo prieversti atskraidinti iš Lietuvos lietuvį vertėją! Geras pavyzdys V. Landsbergiui, A. Brazauskui ir kt. Sąjūdžio bei Lietuvos KP veikėjams, kurie su vokiečių televizijos atstovais kalbasi rusiškai. Juk Lietuvoje pakankamai yra mokančių vokiečių kalbą.

Arvydo Sabonio populiarumas yra labai didelis. Klubas — darbdavys atrodo yra kvepalų, muilo, įvairių odos tepalų-kremų gamintojas. Taigi, lietuvio populiarumą reikia išnaudoti, savo reikalams, gaminant lietuvio vardu muilą ar kvepalus. Sustota ties kvepalais, pradžioje jiems duodant „Arvydas" vardą. Tačiau ispanams atrodė, kad pavadinimas yra labai panašus į vokiečių įmonės „Adidas" pavadinimą (ji gamina sportinius reikmenis), pakeičiant „Arvydas" kvepalų vardą į „Sabonis". Sakoma, kad su lietuvio populiarumu, populiarūs pasidarė ir „Sabonis" kvepalai.

O kaip gyvena San Francisco mieste krepšininkas Šarūnas Marčiulinis? Štai keletas jo atsakymų:

— *Jau tikriausiai žinai, kad „Sporto" skaitytojai vėl, kaip ir 1987 metais, išrinko Tave populiariausiu Lietuvos sportininku. Sveikiname ir linkime, kad ir šis kartas nebūtų paskutinis.*

— Ačiū! Mums šią žinią pranešė tėvai. Tai buvo malonus netikėtumas. Juk dažnai atsitinka taip, kaip tame posakyje: iš akių ir — iš širdies. Džiaugiuosi, kad Lietuvos žmonės manęs nepamiršo. Stengsiuosi patvirtintinti, kad esu šito vertas.

— *Kurios pastarojo meto naujienos iš Lietuvos Tau buvo didžiausios?*

— Kad LKP atsiskyrė nuo TSKP! Tai buvo didelė naujiena visai Amerikai. Atvirai pasakius, aš tokio ryžto iš Lietuvos komunistų partijos nesitikėjau. Juk prieš pusmetį tokia pažanga dar nė nekvepėjo.

— *Kaip ten, Šarūnai, iš San Francisko atrodo: ar Lietuva susigrąžins Nepriklausomybę?*

— Turi susigrąžinti! Be to, labai norėčiau, kad Lietuvoje pasikeistų santykiai tarp žmonių, kad jie taptų šiltesni, pakantesni, draugiškesni vieni kitiems, daugiau šypsotųsi, tiesiau žiūrėtų vienas kitam į akis. Čia, Amerikoje, mane labiausiai (ir maloniausiai) veikia ne dangoraižiai, pragyvenimo lygis, prekių gausumas, o šiluma ir nuoširdumas žmonių bendravime. Pavyzdžiui, bėgi iš ryto krosą ir iš visai nepažįstamo žmogaus girdi: „Labas! Lengvų kojų!" Įlipi viešbutyje su kuo nors į liftą: iškart bendra kalba, šypsenos. Parduotuvėje irgi viskas prasideda ir baigiasi šypsenomis.

— *Mūsų parduotuvėse, kaip žinai, labiau ima juokas... pro ašaras.*

— Žinau. Dar nepamiršau. Bet tikėkime, kad tai — ne amžiams.

— *Mums ilgus metus buvo bandoma įteigti, kad geros gyvenimo sąlygos žmogų gadina. Tu dabar, atrodo, gyveni tikrai gerai. Ar dar nesugedai?*

— Lyg ir ne... Nors stovėti eilėje prie dešros man jau būtų tikrai sunku. Gerai gyventi čia reiškia — normaliai gyventi. Žaidėjams nereikia nei krepšių su apranga tampyti, nei kamuolių. Atvažiuoji į aerouostą su savo mašina ir visą mantą palieki sutartoje vietoje prie aerouosto durų. Pasirūpinti ja yra kam. Beje, į varžybas įprasta važiuoti išeiginiu kostiumu ir dar vežtis kitą, atsarginį. Be kaklaraiščio taip pat nepatartina rodytis.

— *Kaip atšventėte Šventas Kalėdas?*

— Svečiuose pas mūsų anglų kalbos mokytoją.

— *Ir žinoma, kalbėjotės tik angliškai... Kokie Jūsų šeimos pasiekimai šioje srityje?*

— Jau suprantame viską, tik dar ne viską sugebame pasakyti, taip, kaip norėtų mūsų mokytojas. Bet, manau, įveiksime ir šitą aukštumą.

— *Kada žadat grįžti atostogų į Lietuvą?*

— Tai priklauso nuo to, kaip seksis mūsų komandai. Jei nekaip, galėtume grįžti po balandžio 22 d. Jei pakliūsim į sekantį čempionato etapą, tada gerokai vėliau, nes reikės sužaisti dar apie 20 rungtynių. Būtų geriau, jei pakliūtume, nors Lietuva ir labai traukia.

— *Ar atstovausi TSRS rinktinei pasaulio čempionate?*

— Mieliau atstovaučiau Lietuvos rinktinei.

— *Ką norėtum palinkėti Lietuvai ir jos sporto žmonėms Naujųjų metų proga?*

— Stiprybės, ryžto, tikėjimo.

— *Ačiū. Visokeriopos sėkmės Tau ir Tavo šeimai. Iki kito pokalbio ir pasimatymo Lietuvoje!*

(Kalbėjosi Roma Griniūtė, *Sportas* 1989.XII.30 d.)

Kiek apie mūsų tautinį sportą — krepšinį. Aišku, kad daugkartinis Sov. Sąjungos meisteris Kauno *Žalgiris* Sov. Sąjungos pirmenybėse be A. Sabonio, R. Kurtinaičio, S. Jovaišos (žaidžia Vakarų Vokietijoje), V. Chomičiaus (Ispanijoje) nepasiekė ankstyvesnio žaidimo lygio. Kauniečiai pirmenybių lentelėje užima tik septintą vietą, o Vilniaus *Statyba* be *spiritus movens* — Š. Marčiulionio yra paskutinė. Negelbsti jai man gerai pažįstamas dar iš Toronto *Vyčio* jaunių komandos laikų (juk buvome dideli konkurentai su mano vadovautu Hamiltono *Kovo klubu!*) Jonas Karpis, Kanados olimpinės rinktinės žaidėjas. Tad sostinės krepšininkai tik su dviem pergalėm iš 22 pirmenybių rungtynių yra paskutinėje vietoje ir atrodo, kad vilniečiai turės palikti aukštąją lygą.

Gerai žaidžia *Gražioji lytis,* turėdama „pretenzijų" į medalius, nes šiuo metu Vilniaus *Kibirkštis* užima ketvirtą vietą ir tik dviem taškais atsilieką nuo antrosios vietos Novosibirsko *Dinamo* komandos.

Sov. Sąjungos jaunučių krepšinio pirmenybėse po pirmo rato Lietuva užima antrą vietą (pirmą Gruzija), tačiau prieš Ukrainą ir Rusiją. Antro rato pirmenybės prasidės kovo mėn. Vitebske.

Lietuvos tinklinio rinktinė lankėsi Izraelyje. Ji čia dalyvavo tarptautinėse rungtynėse. Mūsiškiai pralaimėjo Vengrijai 2:3. Vilniečiai į kelionę buvo pasiėmę mūsų trispalvę, tačiau jos neprireikė, nes visose salėse plevėsavo Lietuvos vėliavos. Taigi, didelis skirtumas su Kauno *Žalgirio* krepšininkų rungtynėm, kada žydai uždraudė iškelti mūsų laisvos Lietuvos vėliavą, kadangi rungtynes stebėjo kažinkokie aukšti Maskvos pareigūnai.

Vilniaus *Eglės* rankininkės taikosi į medalius. Surinkusios 27 tšk. vilnietės Sov. Sąjungos pirmenybėse yra trečioje vietoje, tačiau tik keliais taškais atitrūkusios nuo Kubanės ir Zaporožės.

Naujųjų metų išvakarėse Vilniaus mokslininkų rūmuose įvyko vakaras, skirtas Lietuvos respublikos lakūnų skrydžio aplink Europą 55-sioms metinėms paminėti. Po Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą — Lietuvos vardas nuskambėjo po visą pasaulį. Jų žygis paskatino lietuviškų lėktuvų ANBO konstruktorių A. Gustaitį 1934 m. birželio 25 — liepos mėn. 19 d.d. surengti trijų ANBO IV 10 tūkst. km. skrydį aplink Europą. Lėktuvų įgulas sudarė lakūnai: inž. A. Gustaitis, kpt. J. Liorentas, ltn. J. Mikėnas, oro žvalgai — J. Namikas, R. Marcinkus ir mechanikas K. Rimkevičius. Oro žvalgas R. Marcinkus buvo laikomas geriausiu Lietuvos ir Pabaltijo futbolo žaidėju. Tarnavo RAF, buvo vokiečių pašautas. Mėgindamas bėgti karo metu iš vokiečių belaisvių stovyklos buvo mirtinai nušautas.

Kazys Baronas

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 20 svarų; Vokietijoje — 77 DM. Visur kitur — 25 sv. (oro paštu).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS— KADA—KUR?

Vasario 3 — „Gimtinės" ansamblio, kartu su „Lietuvos" šokėjais, pasirodymas Sodyboje, Rotary klubo nariams.

Vasario 16 — Nepriklausomybės šventės minėjimas Londone, Bishopsgate Instituto salėje 19.30 val. ir svečių priėmimas.

Vasario 17 — Nepriklausomybės šventės minėjimas ir koncertas Nottinghame.

Kovo 24-25 — DBLS-gos atstovų ir LNAB-vės akcininkų metinis suvažiavimas Londone.

Balandžio 28/29 — Baltų savaitgalis. (Vietą ir laiką pranešime vėliau).

Gegužės mėn. — DBLS „Gimtinė" folklorinis ansamblis ir „Lietuva" tautinių šokių grupė vyksta į Lietuvą dalyvauti folklorinių ansamblių šventėje „Skamba, skamba kanklės".

Gegužės 20-24 — VII-tas Lietuvos gydytojų suvažiavimas. Kreiptis: LGS sekretoriatas, P.O. Box 1011, 233007 Kaunas, Lietuva, USSR.

Birželio 5-29 — Kopenhagoje įvyks Žmogaus teisių konferencija. (EL. nr. 24-2059, 3 psl.).

Liepos 28 — rugpjūčio 4 — 41-ji tradicinė skautų stovykla Lietuvių Sodyboje.

Rugpjūčio 5-12 — 37-ji Europos Lietuvių Studijų Savaitė Einsiedeln, Šveicarijoje.

AUKOS SPAUDAI

P. Liesis — 9.00 sv.
V. Bakys — 2.00 sv.
Škotijos Lietuvių Klubas — 25.00 sv.
B. Urbanavičius — 4.00 sv.
A. Žukauskas — 5.00 sv.
J. Bielskis — 4 sv.
V. Gruzdys — 2.00 sv.
M. Štrumila — 3.54 sv.
A. Lipšys — 3.35 sv.
I. Kaestli — 10.00 sv.
B. Gailiūnas — 4.00 sv.
Vl. Lukošiūnas — 5 sv.
Anglijos Lietuvių Klubas Čikagoje — 50.00 dol.
K. Rožanskas — 20.00 sv.
K. Tamošiūnas — 5.00 sv.
J. Kaudelis — 4.00 sv.
J. Mazeiva — 6.49 sv.
B. Skurskis — 2.50 sv.
B. Totoraitis — 14.00 sv.
Aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

PAMALDOS

Vasario 16-tos, mūsų Nepriklausomybės šventės proga pamaldos bus vasario 18 d., 11 val., Lietuvių bažnyčioje.

Šv. Mišias už Lietuvą užprašė Lietuvos atstovas D. Britanijoje V. Balickas.

Bradforde — vasario 4 d., 12.30 val.
Nottinghame — vasario 4 d., 11.15 val., Židinyje.
Leicesteryje — vasario 4 d., 13.30 val., Švč. Širdyje, Mere Rd.
Nottinghame — vasario 11 d., 11.15 val., Židinyje.
Mansfielde — vasario 11 d., 15.45 val., Šv. Pilype, 3 Chesterfield Rd. South.
Eccles — vasario 11 d., 12.15 val.
Leedse — vasario 18 d., 13 val.
Manchesteryje — vasario 25 d., 12.30 val.

BIRMINGHAME

METINIS SUSIRINKIMAS

DBLS-gos Birminghamo skyriaus metinis suvažiavimas įvyks vasario 4 d. 12 val. S. Starkos namuose, 48 Willows Rd., Cannon Hill, Birmingham. Bus renkama valdyba ir atstovas į metinį Sąjungos suvažiavimą Londone. Taip pat bus aptarta skyriaus ateities veikla, todėl nepagailėkite laiko ir visi atvykite, nes esate laukiami. *Skyriaus valdyba*

ROCHDALĖJE

SUSIRINKIMAS

Vasario mėn 10 d., šeštadienį, 18 val., Ukrainiečių Klube, 80, Molesworth Str., kviečiamas DBLS Rochdale skyriaus metinis susirinkimas. Bus valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, naujos valdybos ir atstovo į Sąjungos suvažiavimą rinkimai, ir aptariami S-gos reikalai.

Jei pritariate ir norite, kad skyrius egzistuotų, prašome visus narius susirinkime dalyvauti ir išrinkti naują valdybą. *Skyriaus Valdyba*

BOLTONE

PABALTIEČIŲ ŠOKIAI

Vasario 3 d., 19.30 val., Ukrainiečių salėje (99 Castle St., Bolton) įvyks Boltono Baltijos Tautų Komiteto rengiami šokiai.

Kurie jau yra šiuose šokiuose praeityje dalyvavę, gerai žino, kad jie visada praeina labai smagiai, nes vyksta gražioje salėje, groja gera muzika, veikia pigus baras, skanaus maisto pasirinkimas ir turtinga loterija, o svarbiausia, — pabūvosite savų žmonių tarpe, draugiškoje atmosferoje.

Neapsivilsite ir šiais metais! Todėl visi tautiečiai yra maloniai kviečiami kuo gausiau šiuose šokiuose dalyvauti.

(Šis skelbimėlis buvo pasiųstas sausio 10d., o „EL" redakciją pasiekė sausio 29 d. Apgailestaujame, kad pavėlavo — Red.)

NOTTINGHAME

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS IR KONCERTAS

Iškilmingas nepriklausomybės šventės minėjimas ir koncertas ruošiamas šeštadienį, vasario 17 dieną, Ukrainiečių klube, 30 Bentinck Road, Nottinghame, Koncerto pradžia 19 val. (salė bus atidaryta 18 val.). Koncerto programą išpildys DBLS-gos „Gimtinės" folklorinis ansamblis ir Vilniaus „Vorutos" ansamblio menininkai. Po koncerto bus šokiai, veiks turtinga loterija. Įėjimas 2.50 sv. asmeniui.

Visus kviečiame dalyvauti.

Skyriaus valdyba

UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ

Vasario 16 proga Nottinghame vietos vyskupas J.J. Mc'Guinness mielai sutiko atlaikyti už Lietuvą pamaldas vasario 17 d., 17 val., Šv. Barnabo katedroje, Derby Rd.

Dalyvaus iš Vilniaus Vorutos ansamblio menininkai, išpildys giesmių, muzikos. Prisidės ir vietinės pajėgos.

Visus iš visur kviečiame jungtis, pasiruošti šv. Komunijai. Lietuviškai išpažintį galima atlikti katedroje nuo 16 iki 16.45 val.

Oficialioji ir meninė dalis vyks 19 val. Ukrainiečių salėje, 30 Bentinck Rd.

DBLK Bendrija

MANČESTERYJE

RENGINIAI

Vasario 16 minėjimas, kurį rengia DBLS Mančesterio skyrius, įvyks vasario 17 d., šeštadienį, 6 val. vakaro MLS klube.

Užgavėnių blynų balius, kurį rengia MLS klubas, įvyks vasario 24 d., šeštadienį 6 val. vakaro.

DBLS Mančesterio skyriaus valdyba šaukia metinį visuotiną susirinkimą, kuris įvyks kovo 3 d., šeštadienį, 6 val. vakaro MLS klube.

Visus prašome būtinai dalyvauti.

Rengėjai

RAMOVĖNŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 20 d. LKVS-gos „Ramovės" Mančesterio skyrius turėjo M. lietuvių klube metinį visuotiną narių susirinkimą, kuriame valdyba ir Revizijos komisija padarė pranešimus, išnagrinėjo skyriaus reikalus ir išrinko valdybą 1990-tiems metams.

Susirinkimą atidarė ramovėnų skyr. pirm. K. Murauskas, kuris pasveikino susirinkusius ir paprašė visus tylos minute pagerbti mirusius ramovėnus.

Susirinkimui pirmininkavo Vl. Bernatavičius, sekretoriavo J. Šablevičius. Balsus skaičiavo A. Vigelskas, A. Rimeikis ir A. Jaloveckas. Protokolą skatė V. Bernatavičius.

Iš r. pirmininko pranešimo paaiškėjo, kad Skyrius metų bėgyje surengė Naujų Metų sutikimą, Dariaus ir Girėno, Kariuomenės šventės minėjimus, narių balių, be to, r. skyr. valdybos nariai — K. Murauskas, H. Vaineikis ir A. Jakimavičius — su r. vėliava dalyvavo Bradfordo lietuvių surengtame Lietuvos kariuomenės šv. minėjime, kur stovėjo garbės sargyboje, o H. Vaineikis skaitė paskaitą, ir atliko kitus veiklą liečiančius reikalus. Su organizacijomis sugyvenimas buvo geras.

Sekretorius H. Vaineikis perskaitė CV-bos aplinkraštį — šventinius sveikinimus ir pranešė, kad valdyba turėjo 8 posėdžius ir metinį susirinkimą. Be to, siūlė pirkti CV-bos išleistą antrą dalį ramovėnų istorijos.

Iždininkas A. Jakimavičius perskaitė skyriaus metinę pajamų-išlaidų apyskaitą, iš kurios matėsi, kad skyriaus finansinis stovis geras.

Revizijos komisijos aktą perskaitė R. K. pirm. S. Lauruvėnas. Iš pranešimo išryškėjo, kad iždo knygos yra vedamos tvarkingai ir sąskaitos atitinka padarytoms išlaidoms.

Susirinkimui pageidaujant ir senai valdybai sutinkant, senoji valdyba ir Revizijos komisija paliktos tos pačios.

Šių metų valdybą sudaro: pirmininkas — K. Murauskas (32-tri metai), vicepirmininkas — H. Silius, sekretorius — H. Vaineikis, iždininkas — A. Jakimavičius. Revizijos komisija: S. Lauruvėnas (pirm.), V. Motūza ir A. Podvoiskis.

Susirinkimas, kurį uždarė r. pirmininkas K. Murauskas, baigtas sugiedant Lietuvos himną. Po susirinkimo vyko bendras pasivaišinimas.

Naujai valdybai linkime sėkmės.

A.P-kis

A.A. Martai Renceliauskienei mirus jos vyrą Česlovą ir seserėčias Elytę ir Hedwig nuoširdžiai užjaučiu.

G. Kaminskienė

DERBYJE

VASARIO 16 MINĖJIMAS IR METINIS SUSIRINKIMAS

Š.m. vasario mėn. 25 d. (sekmadienį) DBLS-gos Derby Skyrius rengia Vasario 16-tos minėjimą ir metinį skyriaus narių susirinkimą.

Minėjimas įvyks ukrainiečių klube, 27 Charnwood Str. Derby, 14.00 val.

Po minėjimo įvyks skyriaus metinis narių susirinkimas, bus renkami skyriaus valdomieji organai bei atstovas į metinį DBLS-gos ir LB-vės Suvažiavimą Londone. Be to bus svarstomi įvairus skyriaus reikalai bei tolimesnė veikla.

Visus narius, prijaučiančius akcininkus bei svečius, maloniai kviečiame minėjime ir susirinkime gausiai dalyvauti. Mielai laukiame ir svečių iš toliau. Susirinkusieji bus pavaišinti skaniais sumuštiniais, kuriuos žada paruošti mūsų darbščios šeimininkės. Laukiame visų. *Sk. Valdyba*

ŠKOTIJOJE

PAMALDOS MIRUSIEMS PRISIMINTI

Kiekvienais metais sausio antrąjį sekmadienį laikomos pamaldos mirusiems klubo nariams prisiminti. Šiais metais pamaldos įvyko sausio 14 d., 13.00 val., Šventos Šeimos bažnyčioje. Už mirusius klubo narius Mišias atnašavo kun. J. Andriušius. Iš Šv. Rašto skaitė P. Gečionis ir J. Bliūdžius. Buvo perskaitytos per 1989 m. mirusiųjų 68 klubo narių pavardės.

Po pamaldų visi maldininkai buvo pakviesti į Škotijos lietuvių klubą arbatėlei, kurią paruošė klubo šeimininkės. Arbatėlės metu buvo prisiminti mirusieji, pasižmonėta ir pasidalinta mintimis.

METINIS SUSIRINKIMAS

Sausio 14 d. įvyko DBLS-gos Škotijos skyriaus visuotinas narių susirinkimas. Skyriaus pirmininkas J. Bliūdžius atidaręs susirinkimą supažindino susirinkusius su dienos darbotavarke, kuri buvo vienbalsiai priimta.

Susirinkimo pirmininku buvo išrinktas kun. J. Andriušius, o sekretoriauti — K. Bliūdžiuvienė. Skyriaus pirmininkas pranešė apie skyriaus veiklą, Sąjungos ir Tarybos suvažiavimus. Kasininkė trumpai pranešė apie skyriaus kasos padėtį, o po jos — sekė revizijos komisijos pranešimas. Visi pranešimai narių buvo priimti.

1990 m. skyriaus senoji valdyba, jai sutikus, buvo perrinkta šios sudėties: J. Bliūdžius — pirmininkas, K. Bliūdžiuvienė sekretorė, M. Pakrosnienė — kasininkė, A. Pautienius ir J. Pautienius — valdybos nariai, B. Stor, N. Stankus ir A. Pautienius — revizijos komisija. Į metinį Sąjungos suvažiavimą Londone atstovais išrinkti J. Bliūdžius ir S. Gabalis.

Vasario 16-tos minėjimą skyriaus valdyba ruošia vasario 11 d. klubo patalpose. Programoje kun. J. Andriušiaus paskaita ir meninė programa, kurią išpildys vietinės pajėgos. Visus kviečiame minėjime gausiai dalyvauti. **J.B.**

SKAUTIŠKUOJU KELIU

1989 m. gruodžio 3 d.
McHenry, Illinois
LSB Vyriausio Skautininko
Įsakymas Nr. 32

ATŽYMĖTI — PAKELTI

Lietuvių Skautų Brolijos Vadijai pristačius ir Lietuvių Skautų Sąjungos Tarybos Pirmijai XI-jų korespondenciniu posėdžio nutarimu, pasižymėjusius vadovus, LSS-gos skautiškųjų metų užbaigimo — lapkričio 23 dienos proga, pakelė į vyresniškumo laipsnį ir atžymėjo — apdovanojo Lietuvių Skautų Sąjungos Garbės ženklais:

„GELEŽINO VILKO" Ordinu:
v.s. Jarą Alkį — Anglija.
v.s. fil. Kazį Matonį — Elizabeth, N.J.
v.s. fil. Antaną Paužuolį — Čikago.

Į SKAUTININKO laipsnį:
s.v. ps. Vincent O'Brien — Anglija.
s.v. ps. Vladą Gedmintą — Anglija.

LSB Vadija mielą Henriką Gasperą, gyvenantį Notinghame, (visa šeima skautauja ir reiškiasi lietuviškose institucijose), didžiai įvertindama už ilgų metų pastovią, nuolatinę, įvairiausią paramą ir visokeriopą talką Europos rajono skautų sąjūdžiui, stovyklų organizavime ir lituanistikos mokyklų kilnaus tikslo vadovavime, atžymėjo — pagerbė —

„UŽ NUOPELNUS" su RĖMĖJO KASPINU ordinu.

Visi pakeltieji ir apdovanoti labai nuoširdžiai sveikinami!

Dėkojame nusipelniusiems, gausiai rėmusiems, sėkmingai vadovavusiems ir vadovaujantiems, pasiaukojusiems lietuvių skautijos labui ir linkime dar ilgai mūsų kilniame sąjūdyje tarnauti DIEVUI, TĖVYNEI ir ARTIMUI!

Budėkime! **v.s. Gediminas Deveikis**
LSB Vyriausias Skautininkas

Sveikiname mieląjį Henriką, brolius: Jarą, Vincent ir Vladą, pagerbimo-apdovanojimo ir pakėlimo į skautininkų laipsnį proga.

LSS Europos Rajono Vadija, Sesės, Broliai.

PASAULYJE

Sovietų imperija griūva

Palyginti maža valstybė Britanija kadaise valdė ketvirtadalį žemės rutulio ir užbaigė tą valdymą, sudarydama virš 40 naujų nepriklausomų valstybių, kurios visos savanoriškai pasirinko likti Britų Commonwealthe (tautų sandraugoje), pripažįstant vieną visų vadą, Britanijos karalienę Elžbietą. Gal tai galėtų būti pavyzdžiu ir Sovietų imperijai? Bet ar tokios dvi tautos, kaip armėnai ir azerbaidžaniečiai, kurie dabar kovoja tarp savęs, sutiks taikingai gyventi viename Sovietų Commonwealthe? Arba ką lietuviai turi bendro su pav. kirgizais? Kiti mano, kad Baltijos valstybės, Lietuva, Latvija ir Estija, sudaro atskirą imperijos dalį, vėliausiai prijungtą, ir dėl to galinčią atsiskirti, nepadarant didelės žalos Sovietų Sąjungai. Dar kiti galvoja, kad Gorbačiovas sutiks leisti daugumai respublikų atsiskirti ir tik pasiliks Rusiją, Ukrainą ir Baltarusiją. Apie tai jis užsiminė prieš kurį laiką lankydamasis Kieve, suminėjęs tas tris tautybes pridėjo, kad „*mums* slavams reikia kartu laikytis".

Kol kas Gorbačiovas randasi nepavydėtinoje padėtyje. Jis turėjo pasiųsti į Azerbaidžano sostinę Baku ir kitus miestus Sovietų karinius dalinius su leidimu, esant reikalui, šaudyti. Azerai (Azerbaidžano gyventojai) yra muzulmonai, labai gimininga su Irane ir Turkijoje gyvenančiais muzulmonais, ir Azerbaidžanas kadaise buvo Persijos, dabar Irano, dalis. Iranas tačiau nenori pyktis su Sovietų vyriausybe, su kuria santykiai paskutiniu laiku yra gerokai pagerėję. Azerbaidžanas reikalauja nepriklausomybės ir grasina sankcijomis, sustabdyti iš Baku alyvos pristatymą Sovietų Sąjungai. Armėnai, kurie yra krikščionys, kaltina azerus jų žmonių žudymais. Armėnai irgi nori atsiskirti nuo Sovietų Sąjungos.

Planas padėti Rytų Europai

Europos Bendros Rinkos užs. reik. ministeriai per paskutinį savo posėdį Dubline nutarė sukviesti visų Europos valstybių, išskyrus Albanijos, valstybės galvas į konferenciją tolimesnei eigai Europoje apsvarstyti. Panašų planą jau yra siūlęs Gorbačiovas ir kai kas nori tokią konferenciją lyginti su 1815 m. Vienos kongresu, kuris nustatė gaires Europai po Napoleono karų. Ta konferencija turėtų įvykti rudeniop. Vienas iš dienotvarkės punktų būtų Vokietijos susivienijimas. Taipgi norima tuo pačiu paremti Gorbačiovo pastangas, įvedant demokratiją Rytų Europoje ir net pačioje Sovietų Sąjungoje, kur jį kritikuoja ne vien buvę stalinistai, bet ir jo šalininkai, sakydami, kad jis per lėtai vykdo savo reformas. Nežiūrint to, pagal užs. rei. ministerijos pareigūno Gennady Gerasimov pareiškimą, Gorbačiovui negraso joks pavojus, nes nėra kam jo pakeisti ir nėra kitos tinkamesnės politikos.

Kada bus teisiami tariamieji karo nusikaltėliai

Tokį klausimą jau stato kai kurie laikraštininkai po to, kai Britanijos parlamentas didele balsų dauguma nubalsavo pakeisti įstatymą, kad būtų galima teisti britų piliečius, kurie svetimoje teritorijoje galėjo nusikalsti, nebūdami britų piliečiais. Rašoma, kad tyrinėjimai, liudininkų apklausinėjimai, sudarymai visokių komisijų, važinėjimai po Rusiją, ieškant liudininkų, bus pelningas biznis advokatams, bet tas gali ilgai užtrukti, o teisiamieji yra vyresnio amžiaus žmonės... Nejaugi teismas tęsis ir po jų mirties vien tik, kad patenkintų jų kaltintojus? Po teismo tikriausiai nuteistieji apeliuos į aukštesnius teismus ir net į Lordų Rūmus. Kiek ilgai tai užtruks? Visos šios pastangos dedamos nuteisti tris asmenis.

AUKOS SKAUTAMS IR PADĖKA

Anglijos Lietuvių Čikagos Klubas, per K. Rožanską atsiuntė skautų veiklai paremti 50 dolerių auką. Klubo pirmininkui, Valdybai ir nariams skautiškas AČIŪ.

A. Viktkus (Petersborough) paaukojo 5 sv. skautų veiklai ir 5 sv. *Budėkime*. O. Ramonienė — 2 sv. Mieliems aukotojams nuoširdi padėka.

S. B. Vaitkevičius
LSS Europos Rajono vadas